

Aug. 202.

Sprawozdanie

komisji szkolnej o wniosku p. ks. Siczynskiego w przedmiocie zmiany ustawy szkolnej pod względem przeznaczenia kar pieniężnych za nieposyłanie dzieci do szkoły.

Wysoki Sejmie!

Już w r. 1885. wniósł p. ks. Siczynski zmianę ustawy szkolnej w tym kierunku, aby grzywny uiszczane za nieposyłanie dzieci do szkoły, przeznaczone zostały w pierwszym rzędzie na zaopatrzenie ubogich dzieci w odzież i przybory naukowe, a w drugim rzędzie na rzecz miejscowego funduszu szkolnego.

Ówczesna komisja szkolna uznała wniosek za uzasadniony, urzeczywistnienie zawartej w nim myśli za rzecz pożyteczną.

Słuszną bowiem rzeczą jest, aby przy ściśle wykonywaniu przymusu szkolnego, przy sprawiedliwym nakładaniu i sprężystym ściąganiu grzywien za nieposyłanie dzieci do szkoły, uwzględnić także opłakane położenie tych rodziców, których dzieci nieregularnie do szkoły uczęszczają z braku odzieży i obóvia, albo którzy z powodu ubóstwa nie mogą dzieci swoich zaopatrywać w najpotrzebniejsze przybory szkolne.

Słuszną nadto jest rzeczą, aby fundusze ściągnięte od niechętnych lub opieszałych rodziców pewnej miejscowości, także na korzyść biednej ludności tejże miejscowości użyte zostały.

Komisja tedy już wówczas wniosła odpowiednią zmianę ustawy.

Na posiedzeniu Sejmu jednak z d. 23. stycznia 1886., ostatniem ówczesnej sesyi, w obec wątpliwości formalnej natury, przez reprezentanta rządu przytoczonych, a z braku tuż przed zamknięciem sesyi czasu potrzebnego, by zważyć, czy wątpliwości te były uzasadnione, Sejm całą tę sprawę odroczył, przekazując ją Wydziałowi krajowemu „z poleceniem zdania sprawy na najbliższej sesyi“.

W roku następnym odbyła się ankieta szkolna, która również przychylnie oświadczyła się dla myśli przez ks. Siczynskiego i przez szereg petycyj Wydziałów powiatowych poruszonej, a Wydział krajowy umieścił zmierzające do tego postanowienie w jednym ze swoich obszernych projektów do zmiany ustaw szkolnych. Zmiany te jednak tylko w niektórych częściach przyszły do skutku; wniosek, o który tu chodzi, nie był temi zmianami objęty.

Odtąd sprawa ta, chociaż w Sejmie wniesiona, a przez Sejm tylko ze względów formalnych odroczonej, chociaż wiadomo było, że jej przeprowadzenie byłoby przez ludność z zadowoleniem przyjęte — nie została poruszoną ani przez Wydział krajowy, ani przez Radę szkolną krajową.

W tegorocznem sprawozdaniu Rady szkolnej o stanie szkół ludowych znajdujemy tylko wzmiankę o tej sprawie, mianowicie, że „z kół nauczycielskich i ze strony ludności podnoszą się często głosy, domagające się tej zmiany“ i że „Rada szkolna krajowa nie może tym zapatrywaniam odmówić uzasadnienia“ — a „jeżeli dotychczas zmiany ustawy w tym kierunku nie zaproponowała, to stało się to ze względu na trudności obmyślenia przepisów co do racjonalnej administracji tych funduszków“.

Tymczasem p. ksiądz Siczynski na tegorocznej sesji wniosek swój ponowił, formułując go tak, jak to uczyniła komisya szkolna w roku 1886. t. j. jako nowelę do ustawy. Wniosek ten został przydzielony komisji szkolnej uchwałą Sejmu z dnia 11. marca b. r.

Komisya szkolna obecna, tak samo jak ówczesna, z tą ponownie przedstawioną myślą się zgadza, w przekonaniu, że przeprowadzona z należytą uwagą i oględnością, a pod pewną kontrolą, uczyni ona zadość słuszności i rzeczywistej potrzebie. Trudności „w administracji tych funduszków“ komisya nie widzi, gdyż nie chodzi tu o jakiś nowo utworzony, osobny fundusz, tylko o możliwość użycia na pewne cele kwot, które i obecnie wpływają do funduszu szkolnego miejscowego, a któremi zawiaduje Rada szkolna okręgowa. Wprawdzie, jeżeli kwoty te na przyszłość mogą być przeznaczone wprost przez Radę szkolną miejscową na miejscowe cele, to możnaby obawiać się pewnych nadużyć, mianowicie w takich miejscowościach, gdzie czynniki rozstrzygające nie dają rękojmi, czy to bezstronności, czy ścisłości rachunkowej. Temu jednak zaradzić może kontrola Rady szkolnej okręgowej, oparta na szczegółowej instrukcyi. Komisya uważała za potrzebne wniosek w tym kierunku uzupełnić.

Co do formalnej strony, komisya uważała tylko zmianę § 22. ustawy za wskazaną. Opuśczenie lit. c. w § 18, jak to było zamierzone w noweli proponowanej w r. 1886. i w terażniejszym wniosku ks. Siczynskiego, okazuje się zbytecznem. Kary pieniężne bowiem (§ 15, lit. c.) wpływać będą i nadal do funduszu miejscowego, dochody tegoż funduszu i nadal z reguły będą używane, jak to postanawia § 18; nowe postanowienie zaś proponowane do § 22. stanowi wyjątek zupełnie wystarczający na urzeczywistnienie myśli przez wnioskodawcę przedstawionej.

Komisya zatem wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną pod %. ustawę.

Uchwałą tą załatwione są petycje (l. 428) Reprezentacyi powiatowej Jaworowskiej i (595) Rady szkolnej miejscowej w Mikołajowie.

Przewodniczący i sprawozdawca:

Czartoryski w. r.

U s t a w a

z dnia obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zmieniająca postanowienia art. 22. ustawy krajowej z d. 2. maja 1873 Nr. 250 D. u. kr. tytuł II. o kosztach zakładania i utrzymywania publicznych szkół ludowych.

Zgodnie z Uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam. co następuje:

§. 1.

Postanowienia art. 22. ustawy krajowej z dnia 2. maja 1873 Nr. 250 D, u. kr. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych przestają obowiązywać w dotychczasowem brzmieniu. Artykuł ten ma opiewać na przyszłość jak następuje:

art. 22.

Z dochodów funduszu miejscowego mają być przedewszystkiem opłaceni nauczyciele. Na inne cele szkolne można ich użyć jedynie za zezwoleniem Rady szkolnej okręgowej, skoro się okaże nadwyżka w dochodach, albo w razie, gdyby część ich już na mocy zapisu lub ustawy na inne cele przeznaczoną była.

Dochody wymienione w art. 15 pod *c.* mogą być jednak za uchwałą Rady szkolnej miejscowej i zezwoleniem Rady szkolnej okręgowej także użyte na zaopatrzenie ubogich uczniów w odzież i najniezbędniejsze przybory szkolne, lub na inne cele szkolne w art. 24. wymienione. Sposób, w jaki i stosunek, w którym fundusze te na wymienione cele użyte być mogą wskaże szczegółowa instrukcyja Rady szkolnej krajowej.

§. 2.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Mojemu Ministrowi oświaty.
